بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

ޕްރެޒިޑެންޝަލް އެޑްރެސް

1994

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيْم

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذى أَنْزَلَ الْكِتَابَ ، وَجَعَلَهُ دُسْتُورًا لِلْمُسْلِمِينَ ، وَأَمَرَهُمْ فِيهِ بِإِقَامَةِ الْعَدَالَةِ بَيْنَ النَّاسِ أَجْمَعِيْنَ . والصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى خَاتَمِ الأَنْبِيَاءِ وَالمُرْسَلِيْنَ ، الَّذى حَدَّدَ أَعْبَاءَ الحُكَّامِ والمَحْكُومِيْنَ ، وأَرْشَدَهُمْ إِلَى طَرِيقِ الخَيْرِ والنَّجَاحِ فِى أُمُورِ الدُّنْيَا والدِّينِ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

السَّلام عَلَيْكُم وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ވޭތުކުރަމުން މިދަނީ، ބަރަކާތްތެރި ރަމަޟާނުމަހުގެ ދުވަސްތަކާއި ރޭތައްކަވަން ވުމާއެކު، މިއަހަރުގެ ޕްރެޒިޑެންޝަލް އެޑްރެސް އަޅުގަނޑު މިދަނީ، މި މާތް މައްސަރުގެ މުނާސަބަތުގައި، މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށާއި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ތަހްނިޔާއާއި މުބާރަކްބާދީ ދަންނަވަމުން.

މި ފުރުޞަތުގައި މަޖިލީހުގެ އާ ރައީސް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދަށް ވަރަށް ހޫނު މަރުޙަބާއެއް ދަންނަވަން. އެމަނިކުފާނަށް، މީގެކުރިންވެސް، ނުހަނު ޤާބިލުކަމާއެކު، އެ މަތިވެރި މަގާމު ފުރުއްވާފައިވާ ބޭފުޅެއް. އަދި މަޖިލީހުގެ ކުރީގެ ރައީސް އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ޒާހިރު، ވޭތުވެދިޔަ ހަތަރު އަހަރުދުވަހު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް ހިންގަވައި ދެއްވާފައިވާ ފުރިހަމަކަމަށްޓަކައި، އެމަނިކުފާނަށް ވަރަށް ޚާއްޞަ ޝުކުރެއް ދަންނަވަން. އެމަނިކުފާނު ކޮށްދެއްވާފައިވާ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތައް ޝުކުރު ވެރިކަމާއެކު އަޅުގަނޑު ތަޢުރީފުކުރަން.

ދައުލަތް ހިންގުން

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން:

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާއަށް 25 އަހަރުފުރުނު އުފާވެރި މުނާސަބާ ފާހަގަކުރި ތާރީޚީ އަހަރު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރިޔާސަތަށް އަހަރު ހިމެނިގެން ދިޔައީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިޖުމްހޫރިއްޔާގެ ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި އޮންނާނެ ގޮތަކާމެދު ހިޔާލުތަކެއް ކުރެވިގެން ދިޔަ އަހަރެއްކަމުގައި.

ޖުމްހޫރީ ވެރިކަމަކީ، ދުނިޔޭގައި އޮތް އެންމެ އިންސާފުވެރި ސިޔާސީ ނިޒާމު. އެހެންނަމަވެސް، މި ނިޒާމުގެ ފައިދާ، އޭގެ އެންމެފުރިހަމަގޮތުގައި ލިބިގަތުމުގެ މިންވަރަކަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީ ކުރެއްވުމާއި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީވުމާއި، އެ ޤައުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ހަރުދަނާކަން. މިއިން ކޮންމެ ރުކުނެއްކަން ބިނާކުރަމުން، މިދެ 25 އަހަރުތެރޭގައި އަޅާ ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެވެސް އެތައްގުނައެއް ކުރިއަރައި ތަރައްޤީވެފައި. އެހެންކަމުން، ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ނިޒާމަށް އައުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އެދޭ ބަދަލުތަކަކީ، އެބަދަލު ތަކަން އަޅުގަނޑުމެން ތަސައްވުރުކުރި ފުރިހަމަވާ ބަދަލުތަކުގައިކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގައި ރިޔާސީ ދައުރެއް ނިމި، އާދައުރަކަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކު އިންތިޚާބުކުރެވުނު އަހަރުވެސްމެ. ރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމުގެ މަގާމަށް، ހަތަރުވަނަ ދައުރަކަށް އަޅުގަނޑު ހޮއްވެވުމުގައި، ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުންނާއި ރާއްޖޭގެ ތެދުވެރި ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑަށްދެއްވި މަތިވެރި އިތުބާރާއި ތާއީދަށްޓަކައި، ނުހަނު އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރުދަންނަވަމުން، އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށްބޮޑު އުފާކުރަން. އަދި މިފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުގެ ފާހަގަކޮށްލަން.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތެދުވެރި ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑަށްދެއްވި މަތިވެރި ތާއީދުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑަށް ލިބިފައިވަނީ، ވަރަށް ބޮޑު ހިތްވަރެކޭ ހިތްހަމަޖެހުމެކެވެ. އެއީ، ވޭތުވެދިޔަ 15 އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ގެންގުޅުނު ސިޔާސަތަށް ރާއްޖޭގެ ތެދުވެރި ރައްޔިތުން ތާއީދު ކުރައްވާކަން ހާމަކޮށް ދެއްވައިފި ކަމުގައިވާތީއެވެ. ހަމަ އެހެންމެ، މުސްތަޤްބަލުގައިވެސް އަޅުގަނޑު އެކި ދާއިރާތަކުން ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ރައްޔިތުން ތާއީދުކުރައްވާނެކަން ފާހަގަކޮށްލަމުން.

އަޅުގަނޑުގެ މިރިޔާސީ ހަތަރުވަނަ ދައުރާ މި ކުރިމަތިވެފައި، ރާއްޖޭގެ ތެދުވެރި ރައްޔިތުން ދެއްވި ވަރުގަދަ ހިތްވަރާއެކު، ތަރައްޤީގެ އާ އުންމީދުތަކެއް އަޅުގަނޑުގެ ކުރިމަތީގައި. ދިގުމުއްދަތެއް އާ އިސްލާހުތަކެއް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމާލެވިގެން. ކުރިއައި، ތިލަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީސް ރާއްޖޭގެ ތެދުވެރި ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުމާއެކު ރިޔާސީ ދައުރުގައި އަޅުގަނޑު ކަންކުރާނަން. ޝަރުޢީކޮށްދެން، މިފަދަ ދުވަހީ އަޅުގަނޑު ކުރާނީ އެންމެން އެއްބައިވަންތަކަމާއެކު، އެއްބާރުލުމަކާއެކު މަސައްކަތް ކުރެވެންދެން، ބާރުލިބުނު ކުރިމަތި ކަނޑައެޅުން.

އާ ރިޔާސީ ދައުރު ފެށުމާ ގުޅިގެން، އާ ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހެއް އެކުލަވައިލައި، ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންނާއި ދައުލަތުގެ ވަޒީރުން ވަނީ، 1993 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރ މަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހު އެބޭފުޅުންގެ ހުވާ ކުރައްވާފައެވެ. މިބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުން ގޮތުގައި ބާރުލުމުގެ ހިމެނުމާއެކު ރައީސް މިސްކިތުގެ ޚާއްޞަ ހިމެނިގެއެވެ. ހަމައެފަދައިން،

ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ ވަރިންގެ ފެންވަރުގައިވެސް، މިހާރު މިވަރަށް ތަފާތުން އެބަހިއްޓެވެ. މިއީ، އަޅުގަނޑު ކުރިން ދެންނެވި މަސްބަދަލުތަށް ބާރުވެރިކުރުމަށް މަގުފަހިވެގެންދާން ކަމެއްކަމުން އަޅުގަނޑެން ގަބޫލުކުރަމެވެ.

ރިޕޯޓް އާ ދައުރުކުރުމާއިލު، ސަރުކާރުގެ އޮފީސް ތަކުގެ އޮނިގަނޑުތަކެއް ބަދަލުގެނެވިފައެވެ. މިބަދަލުތަކުގެ ބޭނުމަކީ، ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގައި އިތުރު ހަރުދަނާކަމާއި އިތުރު ހަރުދަނާކަމާއި ގެނައުމާއި ޚަރަދުކުޑަކުރުމެވެ. މި ބަދަލުތަކުގެ މަސްބަދަލު ބާރުވެރިކުރުމުގައި، ފާސްކުރި ނަންބަރު 1/68 އާއި (އޮފީސް ކަނޑައެޅުން) ޤަވާޢިދު I އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުން އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ބިލުން، ބިޔަބަޔަކަށް މަސައްކަތްކުރިން ކުރުމަށް ތާއީދުކުރެވިގެން އިދާރީ ނިޒާމަށް ބަދަލު ގެންނަން.

ރައްޔިތުންގެ ކަންކަމުގައި ބަރަބަރުވާ މަޝްވަރާކުރުން މިހާރު އަދަދުތަކާއި ބާރުވެރިކުރުމުގައި ދަށްމަރުތަބާގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، މިހިރަ އަދަދުތަކަށް ފިޔަވަޅުތަކެއްއެޅިއެވެ. މިޤަނޫނު ފުރިހަމަ ކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ދިރިހުރި ޢަމަލުތަކުގެ އަދަދު ސަރުކާރުގެ ސަބަބުން ދާއިރާތަކުގެ ތަރައްޤީކުރުމަށް ދިމާވާކަމަށް ޙިދުމަތް ކުރާއުސޫލު ގެނެވުނީ ބޯޑުތަކަށް އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގެ ނިޒާމުތަކާއި، އަދި އަދިވެސް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން މުއައްސަސާތަކާއި އިތުރު މަޝްވަރާތަކެއް ހެދުމުގެ ހަރަކާތްތަކެއް ފެށިގެންދާނެކަމަށް ބަލައިގަނެވިފައެވެ. އައްޑު ހުއްދަތަކާއި ބިޔަބޮޑު ދަރަޖަ އެކިއެކި ތަނަވަސްކަމުގެ ކަމުގައިވާ ކިޔަވައިދިނުން ސަރުކާރުން ކަރުދާސް ކަމަށް.

ކުރިއަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތައް އައުމާއެކު، 1993 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޔާނުގައި، ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުމަށް ހަރުދަނާކުރުމުގެ ފިޔަވަޅު، މަސައްކަތުގެ ކުރިއެރުން. މިގޮތުން ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ބަދަލުތަކެއް ފެށިގެންނެވި މުވައްޒަފުންނަށް ހިންގުމާއި އިދާރީ ކަންތައްތަކަށް ބޭނުންވާ ތަމްރީނު، ފަންނީ މަސައްކަތްތަކުގެ، ފުރުޞަތު ސަރުކާރު ފޯރުކޮށް ދިނުމަށް އޮނިގަނޑު އެޅުމުގެ މަސައްކަތް ހިންގިއެވެ. އަދި އޮފީސްތަކުގެ މަސައްކަތް ހިންގާނެގޮތް ބަލައިދީ ... ކަމަށްވާތީ މިއުޅޭ ހިނގާނެ ގޮތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަ ކުރަން.

ސަރުކާރުން އޮންނަނީ ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއާއި [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރުމަށް. މިގޮތުން ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ބަދަލު ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭނެ. ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާގައި [illegible] އަބަދުވެސް [illegible] [illegible]، [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ގޮތެއްގައި ޚިދުމަތްދިނުމަށް. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ބަދަލު ނުފޫޒުގެ ބޭނުންކުރުމާއި، ނާޖާއިޒު ފައިދާނެގުމާއި، [illegible]. މިކަންތައްތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ބޯޑުގެ މަސައްކަތް އިތުރަށް ހަރުދަނާކޮށް [illegible]، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅިފައިވޭ. އަނެއްކާވެސް، މިބާވަތުގެ ކަންތައްތަކާ، ރައްޔިތުންގެ [illegible] ވަރަށް ބޮޑަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ [illegible]، ނުވަތަ އެހެންވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ގަވާއިދުން [illegible] ކޮންމެ [illegible] ވާޖިބެވެ. ސަރުކާރުގެ ދާއިރާއިން [illegible] ފައިދާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާކަމެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިދިޔަ އަހަރުގެތެރޭގައި [illegible] ހިންގުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޤާނޫނީ ހިންގުން

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

1993 ވަނަ އަހަރަކީވެސް، [illegible] [illegible] ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން [illegible] އަހަރެވެ. ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] ކަންތައްތަކެއް އެއަހަރުގެ ތަރައްޤީގައި [illegible]. އަދި

ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި، ރާއްޖެތެރޭގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކޮށް، އެކަށީގެންވާ ހެޔޮ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށްޓަކައި މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު އުފަލާއެކު ފާހަގަކުރަން. އަދި ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް މިމަސައްކަތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަމެއްދީގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު ގަސްދުކުރަން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޙާލުއަޙްވާލު ބެލުމާއި، ރާއްޖެތެރޭގައި ހިންގާ އެކިއެކި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކާއި ހިނގަމުންދާގޮތް ބެލުމުގެ ގޮތުން، ރާއްޖެތެރެއިން އަޅުގަނޑު ދަތުރުކުރިން. އެދަތުރުތަކުގައި، އެކިއެކި އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުންނާ [illegible] މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވޭ. [illegible] އޮފީސް ވެރިންވެސް، ރާއްޖެތެރެއަށް [illegible] ގަސްދުކުރަން.

ރާއްޖެތެރޭގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ގިނަ އަދަދެއްގެ [illegible] އަދި މިސްކިތް [illegible] ހުޅުވިފައިވާ މި އާ ޢިމާރާތްތަކުގެ ސަބަބުން އެރަށްރަށާއި، އަތޮޅުތަކަށްވެސް، އާ ދިރުމެއް ލިބިގެން ގޮސްފައި.

ރާއްޖެތެރޭގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ކަންތައް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތް ތަކީވެސް، ފާހަގަ ކޮށްލަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ކާޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓުގެ މަސައްކަތް [illegible] 11 ނޮވެމްބަރު 1993 ގައި ހުޅުވިފައި. މި

އެއަރޕޯޓްގެ ސަބަބުން، [illegible] ހުވަދުއަތޮޅުން، [illegible] ހުރި [illegible] އިތުރު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، ހުޅުލެ-ކާދެއްދޫ-ހުޅުލެ [illegible] [illegible] އިތުރުވެގެން [illegible].

ރާއްޖޭގެ ކަނޑު ދަތުރު ފަތުރުގެ ކަންތައްތައް އިތުރަށް ފަހިކުރުމަށްޓަކައި، ރާއްޖެތެރޭގައި [illegible] ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. މިކަމަށް ރާއްޖެއިން ބޭރުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible] [illegible]. އަދި ރާއްޖެތެރޭގެ ރަށްރަށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވޭ.

ރާއްޖެތެރޭގައި އިލެކްޓްރިސިޓީ [illegible] ފުޅާކުރުމުގެ [illegible]، ރާއްޖެތެރޭގައި ހުރި ހުރިހާ [illegible] އިލެކްޓްރިސިޓީ [illegible] އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި، އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ކަންކަމުގައި، އެކިއެކި [illegible] [illegible] ޤާއިމުކޮށް [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible]، އެކަށީގެންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ދަކަން.

މާލެއަކީ ރާއްޖޭގެ ވެރިކަންކުރާ [illegible] ރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ ވަރަށް ބޮޑުބައެއް ދިރިއުޅެމުން ދަނީވެސް މާލޭގައިކަމަށްވާތީ، މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންނަށް ކަންތައްތައް ފަސޭހަ ކޮށްދިނުމަށްޓަކައި، އަދި މާލޭގައި ހިނގަމުންދާ އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތަކާއި އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތްތަކުން މަގު ފަހިކުރުމަށްޓަކައި، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުވެސް މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވޭ. މިގޮތުން 1987 ވަނަ އަހަރު ފެށިފައިވާ މާލޭގެ މަގުތައް ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 1993 ވަނަ އަހަރަކީ، [illegible] މަސައްކަތުގެ އެންމެ ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު އަހަރު ކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި [illegible] އެއްގަމު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދުވަސްވަރުތަކުގައި ބޮޑުމިނުގެ މަސައްކަތެއް، މިއަހަރު ފުރަތަމަފަހަރަށް ހަމަޖެހިފައެވެ. މާލޭގައި މިހާރު ގިނައަދަދަކުން
އުސް އިމާރާތްތަކެއް ކުރުމުގެ ހަރުދަނާކުރުމުގައި، މާލޭގައި އިމާރާތް ކުރުމުގެ ހަރުދަނާ ގަވާއިދުތައް
އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ހިނގަމުން އެބަދޭ. މިގޮތުން މާލޭގައި ހަތަރުބުރީގެ އިމާރާތް ކުރުމުގެ
އަވަހަށް އުންމީދުކުރަން.

މާލޭގައި މިހެން ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން ނުކުންނަމުންދާ ދަތިތަކަށް ބަލައިގެން ފިޔަވަޅު
މަސައްކަތްތަކެއް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވުނެވެ. މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންނަށް މިހާރުވެސް
ދިމާވެފައިވާ އެންމެބޮޑު އެއް މައްސަލައަކީ، ގޯތިގެދޮރުގެ ދަތިކަމެވެ. މިކަމަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި
ފެށިފައިވާ މާލޭ ހައުސިންގ ޕްރޮޖެކްޓުގެ 3 ވަނަ އިމާރާތުގެ ބިންގާ، މިދިޔަ އަހަރުވެސް އެޅުނެވެ. މާލޭގައި
މިހާރު ދިރިއުޅޭ ގޯތިގެދޮރުގެ ދަތިކަމަށް އެންމެންނަށް ގެދޮރު ހޯދައިދިނުމަށް ނަމޫނާ، ގެދޮރު
ކުރަންޖެހިފައިވާ ބަޔަކަށެވެ. މިކަން މިގޮތުން އެޕާޓްމަންޓު، މާލެއާއި ވިލިނގިލިން ގޯތިދިނުމަށް ސަރުކާރުން
ހަމަޖައްސާފައިވާ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، ފުރަތަމަ ދިނުމަށް ހަމަޖެއްސި 300 ގޯތީގެ ތެރެއިން 268 ގޯތި،
ގުރުއަތުން ހޮވިފައިވާ ފަރާތްތަކާ ބަހާލެވިފައިވަނީ މިދިޔަ އަހަރު. އަދި ވިލިނގިލީގައި ދިރިއުޅުމަށް
ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިންތިޒާމުތަކެއްވެސް، އެ ސަރަހައްދުގެ ތަރައްޤީގެ ކުރަމުން ގެންދަނީއެވެ.

ރާއްޖޭގެ އާބާދީ އިތުރު ވަމުންދާއިރު ހަލުވިކަމުން، އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ ދިރިއުޅުމުގެ އިންތިޒާމުތައް
ހޯދައިދިނުމަކީ، ރާއްޖޭގައި އާބާދީކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމައި، އަދި އާންމުގޮތެއްގައި،
އެކަށައަޅާ ބޭނުންތަކަށް ބިން ބޭނުންކުރާނެ ގޮތުގެ ނިޒާމެއް ރޭވުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއްވެސް މިހާރު ކުރަމުން
އެބަދޭ.

ރާއްޖެތެރޭގެ ކުރިއެރުމަށް ސަރުކާރުން ކުރާމަސައްކަތްތަކުގެ ފުރިހަމަ ކާމިޔާބު ލިބިގެންދާނީ،
ބޭރުގެ ޤައުމުތަކުން ތަރައްޤީއަށް ލިބޭ އެހީ، އަދި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ކުރިއެރުވުމުން ބޭރުގެ ދައުލަތްތަކުން

ތަރައްޤީކުރުމި، އެރަށްރަށުގައި އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް މީހުން އުޅެންފެށުމުން. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ ރަށްރަށުން މީހުން ބަދަލުވާންވާނީ، މިގޮތަށް ކަންތައްތައް ގެންދިޔުމުން، ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު އިތުރަށް ކުރިއަރައިގެން ދާނެކަން ރައްޔިތުންނަށް އަމިއްލައަށް ފަހުމު ކުރެވިގެން. ރާއްޖޭގެ ބައެއް ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް މިކަންތައްތައް ވިސްނިގެން، މިފަދަ ރަށްރަށަށް ބަދަލުވުމަށް އެދުމުން، އެގޮތަށް އެކަން ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސައި ދެމުން އެބަގެންދަން. މިގޮތުން، މާޅޮސްމަޑުލު އުތުރުބުރި އުސްފުށާއި ގާއުނޫދޫގެ މީހުން، އެއަތޮޅު ހުޅުދުއްފާރަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެތެރޭގައި ކުރިޔަށްދިޔައެވެ. ހުޅުދުއްފާރުގައި އިމާރާތްކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަންތަނުގެތެރެއިން، އޮފީހާއި ކުލަބު އަދި ދެ މިސްކިތާއި ފާހަނަވަސީ ނިމިފައިވެއެވެ. މިހާރު އަހަރު ނިމުނުއިރު، ހުޅުދުއްފާރުގައި އުސްފުށީގެ 59 ގޭގެ މީހުންނާއި، ގާއުނޫދޫގެ 47 ގޭގެ މީހުން ދިރިއުޅެމުންދެއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށީގެ ނާޒުކުކަމުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުން މަސައްކަތްތަކެއްވެސް ކުރަންޖެހިފައި. މިގޮތުން މީހުންގެ ބައެއް ރަށްރަށް ދިޔާ މައިސަރަހައްދުން ބޭރުން ފަންނީ ބޭރުގެ ތަޖުރިބާކާރުންވެސް މިހާރުވަނީ ރާއްޖެ ގެނެވިފައި.

މާލެއާއި ރާއްޖޭތެރޭގެ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރަމުން، މިހިސާބު އަދަދުގެ ތަރައްގީއާއިއެކު، ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު އަހަމިއްޔަތެއް ދީފައިވެއެވެ.

ދިވެހި ސިފައިންގެ ފުރަތަމަ ސަރަހައްދީ ހެޑްކުއާޓަރު ހައްދުންމަތީ ކައްދޫގައި ހުޅުވައިދެވުނީ، މިދިޔަ އަހަރުގެތެރޭގައި. ސިފައިންގެ ސަރަހައްދީ ހެޑްކުއާޓަރު ތަކަކީ، ސިފައިންގެ ހިދުމަތްތަކުގެ ދާއިރާ ފުޅާކޮށް، މިގޮތުން ރައްޔިތުންނަށް ދުވަސްދުވާ ހިދުމަތަކުން ފުރިހަމަ ހިދުމަތެއް ދިނުމުގެ މަޤްޞަދުގައި، އަދި ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ސަރަހައްދު މިނިވަންކަމާ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި އުފައްދަން ހަމަޖެހިފައިވާ ހެޑްކުއާޓަރުތަކެވެ. މިގޮތުން ހެޑްކުއާޓަރު ގާއިމުކުރެވިފައިވާ ރަށަކީ ސަރަހައްދީ ހެޑްކުއާޓަރުގެ މަސައްކަތް މިހާރުވެސް، ފޯރިޔާ މަޖުބޫރުގައި ފެށިފައި. ރާއްޖޭގެ ސިފައިން، ރާއްޖޭގެ

ސަލާމަތާއި އަމަން އަމާންކަން ދިފާޢުކުރުމާއި، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަޙައްދު ބެލެހެއްޓުމުގެ ބުރަމަސައްކަތާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ފާއިތުވި އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް އަދާކުރަމުން ގެންގޮސްފައިވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން ފަޚުރުވެރިކަން ބަޔާންކޮށްލަމި. ފާއިތުވި އަހަރުވެސް، އަދި މިއަހަރުގެ މިހާތަނަށްވެސް ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަޙައްދުން ގަވާއިދާ ޚިލާފުން ބޭރުގެ މަސްދޯނިތަކެއް ވަދެ މަސްވެރިކަން ކުރަނިކޮށް އެބޯޓުތައްވެސް، އަތުލައިގަނެވުނެވެ. މިބޯޓުތައް އަތުލައިގަތުމުގައި ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންގެ ފަރާތުން ވަރަށްބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ލިބިފައިވާތީ، އެފަރާތްތަކަށް މުޅިޤައުމުގެ ނަމުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހާއްސަ ޝުކުރެއް ދަންނަވަން.

އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުން، ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި އެންމެން ހަމަހަމަވުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ފަދަ ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢުގެ އެންމެ މުހިއްމު އެއް ރުކުނެވެ. އަދުލުއިންސާފުގެ ކަންތައް އިތުރަށް ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއަރުވުމަށް، ފާއިތުވި އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވޭ. މިގޮތުން، ޤާޟީން ތަމްރީނު ކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި، ޝަރުޢީކޯޓުތަކުގެ މުވައްޒަފުން ތަމްރީނުކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރުވެސް ކުރަމުން.

1993 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި، ބޮޑެތި ކުށްވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖެތެރޭގައި ފާއިތުވި އަހަރު 2.5% ވަރަކަށް ދަށްވެފައި، މާލޭގައި 2.3% ދަށަށް ވެއްޓިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. 1992 ވަނައަހަރާ އަޅާބަލާއިރު، މިދިޔަ އަހަރުގެތެރޭގައި ބޮޑެތިކުށްތައް އިތުރުވެފައިވަނީ މިންވަރު ކުޑަ މިންވަރަކުން ކަމުގައިވީނަމަވެސް، ބޮޑެތި ކުށްވެރިކަމުގެ މައްސަލަ އިތުރުވަމުން ދިޔަކަން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް.

ބޮޑެތި ކުށްތަކާއި އިތުރުވަމުން ދިޔަކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާއެކު ފާހަގަކުރާ އެއް ކަމަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލަ. 1993 ވަނަ އަހަރު ނިމިގެން ދިޔައި،

ފަރަންގިސަ އަދަދަކަށް އެދަރަތަކާއި ޒުވާނާ ހިމާޔަތް ބަޔަކު ތާއްޗެއަށް އޮސްޓްރޭލިޔާ އަހަރުއަސްކަރީ. ބޭޒީ ކުރިޔަށް ގިނަވުމާ ހިލާފާ ސިޔާސީ ގުޅުމެއް ރާއްޖޭގައި އެރިޔާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުން، ދިރިއުޅޭ ތަންތަނުގައި ބަޔަކުމީހުން ފުރިގެންދިޔުމާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން، އަދި ބޭޒީ ކުރުބަށް އިތުރުވުމަށް މަގުފަހިވެގެން ދާކަމެއްކަމުގައި.

މަސްތުވާތަކެއްޗަކީ، މުޅި ޤައުމަށް ހުރި ނުރައްކަލެއް. ޤައުމުގެ ޒުވާނުންނާއި ޤައުމުގެ މުސްތަޤްބަލް، ތައުސާގެ ދަރިވަރިކުގައި ޒުރިޔާތްތަކުގެ ފަސާދަވެ ދެބައިވާކަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީއަށްވެސް ބިރުވެރިކަން، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރުދޭކަށްވެސް. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްޗުގެ ވިޔަފާރި ހިންގާ މީހުންގެ ވާހަކަ. މިފަދަ މީހުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ދޭ އަދަބު، އެމީހުންގެ ނުބައި އަޚްލާޤުގެ ސަބަބުން، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރުވެގެން ޤައުމު ތަރައްޤީވުމުގެ މަގު ފަހިވާނެ ދިރުމެއް ޤާނޫނީ ގޮތުން. ފޯރުކޮށްދޭ އަރިހުގެ ދެރައީ، މިކަމުގެ ވިސްނައި، މަސްތުވާ ތަކެއްޗާ ދެކޮޅަށް ޤައުމީ ޖިހާދެއް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުން ދެކޮޅުހަދާކަމުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަކިން ގޮވާލަމެވެ.

މިގޮތުން، ޒުވާނުންގެ ހާލުހުރިކަން އިތުރުކޮށް، މިފަދަ ކަންކަމާ ދުރުހެލިވުމަށް ވިސްނައިދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައްވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވުން. މިހިނގާ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، މަސްތުވާތަކެތި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް މައްސަލައާއި ވަކިން ފުރުޞަތު ވިސްނައި، އެފަދަ ކުށްކުރާ ޒުވާނުން އިސްލާހުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމް ރާވައި ހިންގުމަށް، އަދި އެންމެ ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކުރުން މަސްތުވާ ތަކެތީގެ ވަބާއިން ސަލާމަތްކުރުމަށް ހުރިހާ މަސައްކަތެއް އެކުލަވާ ސަރުކާރުން ގެންދަވާނަން.

އިޖްތިމާޢީ ހިދުމަތް

ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް، އިޖްތިމާޢީ ގެންބެހުން:

ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލު އެކަމެއްގެ މައްޗަށް އެންމެބޮޑަށް ބިނާވެގެން އޮންނާނީ އެއްކަލަވި،

ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނަށް ދެވޭ ތަޢުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު. ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ވަރަށްބޮޑު ބައެއް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައިވެސް ހޭދަކުރެވިފައިވަނީ މިކަމަށް. މާލެއާއި ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ހިންގާ ވަރަށްގިނަ ސްކޫލް މަދަރުސާތަކާ ތަންތަނަށް ސަރުކާރުން އެހީތެރިވެދެއެވެ. ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި ހިންގާތަންތަނުގެ އިތުރުން، އަމިއްލަ ގޮތުންހިންގާ ތަންތަނަށް ފައިސާގެ ގޮތުންނާއި، މުދައްރިސުންގެ ގޮތުން، އަދި ތަކެތީގެ ގޮތުން އެހީވެދެމުންގެންދަމެވެ. މިގޮތުން ދެވުނު އެހީތައް، މިދިޔަ އަހަރުވެސް، އިތުރުކުރެވިފައެވެ.

ރާއްޖޭގެ ދަރިންނަށް އުނގަންނައިދޭ ގޮތުގައި ތަޢުލީމުދިނުމުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި އުސޫލަކީ އެކަށީގެންވާ މުދައްރިސުން އުފެއްދުމާއި، ކިޔަވައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ މުޤައްރަރުތަކާއި ވަސީލަތްތަކާއި، ފޮތްތައް ލިޔެ ޗާޕުކުރުވިގެން. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު، އެމަސައްކަތްތައް ވަރަށް ހަރުދަނާކަމާއެކު ކުރިއަށް ގެންދެވުނެވެ. މުދައްރިސުންގެ ތަޢުލީމީ މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ކިޔަވާ ދަރިވަރުން ގިނަވަމުން ދިއުމާއެކު، އަދަދުތަކުގެ އާ އިޙްތިޔާޖު މިދިޔަ އަހަރުގެ ގޮތުގައި ހިސާބުވުން، ބޭރު ޤައުމުތަކުން ގެނެސްފިއެވެ. އަދި މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ސާނަވީ ފެންވަރުގައި، ހިސާބާއި ސައިންސް ކިޔަވައިދޭނެ މުދައްރިސުން ތަމްރީނު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށުނެވެ.

ރާއްޖޭގައި ތަޢުލީމު ބޭސިކްއެޑިޔުކޭޝަނުގެ ދަރިވަރުން އިތުރުވަމުން ދިއުމާއެކު، މިހާ ތަޢުލީމު ބޭސިކްއެޑިޔުކޭޝަނަށް ރާއްޖޭއިން ބޭރުން ފަންޑުތަކާއި ދަރިވަރުންނަށް ދަތި އިތުރުވަމުން. 1993 ވަނަ އަހަރުވެސް، ސަރުކާރު ދޫކުރެވިގެން މިބާވަތާ ސްކޮލަރޝިޕް ތަކުގައި، ރާއްޖޭއިންބޭރުން ކިޔަވަން ފޮނުވިފައިވޭ. ނަމަވެސް، ރާއްޖޭގައި ތަޢުލީމު ބޭސިކް ބޭނުން ކިޔަވާތަން ބޭނުންވާ އަދަދަށް ސަރުކާރުން އެވަރަށް ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުމަކީ، ދަތިވަމުންދާ ކަމެއްކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ.

ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއަރަން ގެންދިޔުމުގައި، ފަންނީ މަސައްކަތްތެރިންނަކީ، ކޮންމެހެން ބޭނުން ބައެކެވެ. މިފަދަމީހުން ބޭނުންވާ އަދަދަށް ރާއްޖޭއިން ލިބެން ނެތުމުން، އެފަދަ ވަރަށް ގިނަމީހުން

ތަރައްޤީއިން ބޭރުންވެސް، ގެންނަންޖެހިފައި، އެހެންކަމުން، ތަރައްޤީގެ އެހެން އިންޑަސްޓްރީ ތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާނެ ފަންނީވެރިން އުފެއްދުމުގެ މަސައްކަތަށް، ވަރަށް ކުރިއަށްދާ ކުރުވުމުން އަންނަ މަސައްކަތަށް. އަދި، އިންޑިޔާ ސަރުކާރުގެ އެހީއާއި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި އިމާރާތްކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ، ޑޮކްޓަރ އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ބިނާގެ، މިދިޔަ އަހަރު އެފަދަކަން އަދިވެސް މިފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

ތަރައްޤީ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުންނާއި އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ކުރިއަރަމުންދާ ދިއުމަށް އެކުލަވާލެވުނު ބޭންކާ މިހާން ބިނާކުރަމުން، 1994 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، މަސައްކަތް ކުރަމުން ސަރުކާރުން ގެންދެވުނުކަމުން. އަދި ތަރައްޤީތެރި ގައުމުތަކާއި މާލީ މުއައްސަސާތަކުން ތަންތަނަށް، ސަރުކާރުން ވަމުންދާއިރު ދުވަސް ގެންދިޔުމަކާއި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ތަންދިން މިންވަރަކުން، ތަރައްޤީތެރިގައި ސްކޫލްތަކަށް އިމާރާތްކުރުމާއި ސްކޫލްތަކަށް ބޭނުންވާ ޖާގަ އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދިޔުމަކަށްވެސް ގެންދެވުނެވެ. ތަރައްޤީގެ އުތުރުގެ އަތޮޅުތަކުގައި ސްކޫލްޖެހި ސްކޫލުގެ އެޑިޔުކޭޝަނާއި ބޭންކުވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ޖެހިލުންވެސް ބޭރުގެ އަހަރެއްގައި ލިބިދެވުނު އެންމެހާކުރުވާ. އެފަދަ ސްކޫލުގެ ފާއިތުވި ކުރެވުނު ތަރައްޤީކަމަށް، އެއީ އުތުރުގެ އަތޮޅުތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އިތުރަށް ތައުލީމު ހާސިލު ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ލިބޭ ވަރަށް މުހިންމު ފުރުސަތެއްކަމަށް. ސްކޫލް ކުދިންގެ އަނގަމާ ފެންވަރު ރަނގަޅުވުމަށް، ސަރުކާރުން މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ފަރާތްތަކުގެ އިސްކޮށް ދޭން ގެންގުޅެން ރަށްގެ ކުދިން ކިޔަވާ ސްކޫލްތަކަށް ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ނިސްބަތް މުހިންމު ނިސްބަތްކުރެވޭ، ބޮޑެތިރަށްތަކުގެ ކިޔަވާ ނިސްބަތްކުރެވުނު އަތޮޅު ފުރާ ބޭނުންތެރިކަމުން ފުދުނީ، މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި އެފަދަ އިންތިޒާމު ކުރުމަށް ގެންދެވުނެވެ.

ތަރައްޤީގެ ތަޢުލީމީ ސަރުކާރުން ފަހުމުންދާ ބިލްޑިން ހިންގުމުގެ ދާއިރާ ފުރުސަތު، އެއްބައިވަންތަ ވިދާޅުވާ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރު، ސަރުކާރުން ވަރަށް ހާލަތު އަސާސީ ދާއިރާތަކަށް ދެމުންގެންދިޔައެވެ. ތަރައްޤީގެ އާބާދީ އެންމެ ބޮޑު ބައެއް ދިރިއުޅެމުންދާ ތަރައްޤީތެރިގައި ކަމަށްވާތީ،

ރާއްޖޭތެރޭގައި ދެވޭ ސިއްޙީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކޮށް ކުރިއެރުވުން އެއީ، އެންމެ އިސްކޮށް ކުރަންޖެހިފައިވާ އެއްކަންކަމެވެ. ހަމައެފަދައިން، އެކިއެކި ނުރައްކާތެރި ބަލިތަކުން ރައްޔިތުން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި، ޢާންމުންގެ ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް އަދި ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަކީވެސް ވަރަށް މުހިންމުކަމެއް.

މިގޮތުން ދުންފަތުގެ އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާމެދު ރައްޔިތުންގެ ހޭލުންތެރިކަން އިތުރު ވަމުންދާކަން، [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުން މިދިޔަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible]، ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދުންފަތުގެ އިސްތިޢުމާލު ކުރުމަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރުމަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ހުއްޓާލައިފިއެވެ. މިކަމަކީ، [illegible] [illegible]، [illegible] ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ދުންފަތުގެ އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ ނުރައްކާތެރި ކަމާމެދު ރައްޔިތުންގެ [illegible] އިތުރު ހޭލުންތެރިކަން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިތުރުން މަސައްކަތްކުރަން ގަސްތުކުރަމެވެ.

ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލް [illegible] ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައި ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] ގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން، [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތައް މިދިޔަ އަހަރު ފެށިފައި. [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކުގެ [illegible] [illegible]. އަދި ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްތައް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކުގެ [illegible]. [illegible] [illegible] ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހޮސްޕިޓަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހޮސްޕިޓަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

ރިޕަބްލިކް ހޮސްޕިޓަލާއި، އުނގޫފާރު ރިޕަބްލިކް ހޮސްޕިޓަލުގައި އޮޕަރޭޝަން ތިއޭޓަރާއި އިތުރު ވޯޑު ހެދުމަށް ހަމަޖެހި، އެކަމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތިވެސް ފޮނުވިފައި. [illegible]، އައްޑޫއަތޮޅު ރިޕަބްލިކް ހޮސްޕިޓަލްގައި އިމާރާތްކުރި 2 ވޯޑާއި، އޮޕަރޭޝަން ތިއޭޓަރުގެ މަސައްކަތް [illegible]، އެ ހޮސްޕިޓަލްގައި [illegible] [illegible] އޮޕަރޭޝަންތައް ކުރަންފެށުނު.

ރާއްޖޭގެ އެންމެ ގިނަބަޔަކު [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށްވާތީ، މާލޭގައި ދުނިޔާ ސިއްޙީ ޖަމްޢިއްޔާގެ އިތުރުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އެއްބާރުލުމުން، މާލޭ ސެންޓްރަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، ސެންޓްރަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދަދު އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، އިންޑިއާ ސަރުކާރުގެ އެހީގައި މާލޭގައި އިމާރާތްކުރުމުން، އިންދިރާގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އިންޑިއާ ސަރުކާރުން [illegible] ސަރުކާރާ [illegible]. މިއަހަރުގެ [illegible] މި ހޮސްޕިޓަލް ހުޅުވުމަށްޓަކައި، މިހާރު އެކަމުގެ އިންތިޒާމުތައް [illegible]. މި ހޮސްޕިޓަލަކީ، މާލޭގައި ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަސް، މި ހޮސްޕިޓަލްގެ ސަބަބުން، މުޅި ރާއްޖެއަށް [illegible] [illegible] [illegible] ޝައްކެއްނެތް.

ސާފު ރައްކާތެރި ބޯފެން ހޯދުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދަތިކަމެއް. އެއީ، [illegible] ރާއްޖޭގައި ބޯފެނަށް [illegible] [illegible] ނުވަތަ ވަޅު [illegible] [illegible] ސަބަބުން. [illegible] ބޯން ބޯފެން [illegible]، [illegible]، ނުވަތަ ކަނޑު ފެން ބޯފެނަށް ބަދަލުކޮށްގެން، [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާފު ބޯފެން ހޯދައިދިނުމަށް [illegible] [illegible] ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެންދިޔުމަށް. އަދި، ދުވާލަކު 500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަހަރު މާލޭގައި [illegible]، އެއިން ފެން އުފެއްދުން [illegible] [illegible].

އެހެނިހެން އަހަރުތަކާވެސް އެއްވަރަށް، ފާއިތުވި އަހަރުގެ ތަރައްގީވެސް، ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި ވަރަށްގިނަ ބަޔަކަށް ބޭސްކޮށްދެވިފައިވޭ. މިގޮތުން ރާއްޖެއިން ދެވެންނެތް ފަރުވާތަކަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފޮނުވައިގެންވެސް ބޭސްކޮށްދެވުން.

ރާއްޖޭގެ މިއަދުގެ އާބާދީއަށް ބަލާއިރު، 51% އަކީ 16 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލާމެދު ހިޔާލުކުރާއިރު ފެނިގެންދަނީ، ވަރަށް ޒުވާން އާބާދީއެއް. އެހެންކަމުން، ޒުވާނުންގެ މުސްތަޤްބަލަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ އެންމެބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓަކަށްވާނީ، މުޅިޤައުމަށް ފައިދާހުރި ޒުވާނުންތަކެއް އުފެއްދުމަށް ކަމަށްވާތީ. އެހެންކަމުން، ހިސާބީ އާދައިގެ ފުރުޞަތާއި، ސަރުކާރުގެ އިންތިޒާމުގެ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި، ޒުވާނުންނާ ބެހޭ ކަންތައްތަކާއި، މިނިސްޓްރީއަކުން ކުރާ ކަންތައްތައް ކުރުމަކީ ހަމަޖެއްސުން. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންނަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް އިތުރު މަގުތަކެއް ފަހިވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަންހެނުންނަކީ، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމުގައި ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް ކުޅެމުން އަންނަ ބައެއް. އެހެންކަމުން، ރާއްޖޭގެ އަންހެނުން އިޖްތިމާޢީގޮތުންނާއި، އިޤްތިޞާދީގޮތުން އިތުރަށް ކުރިއަރުވައި، އެމީހުންނަކީ ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައިވެސް ފުރިހަމައަށް ހިއްސާކުރާ ބައެއް ކަމުގައި ހެދުމުގެ މަސައްކަތް، ފާއިތުވި އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. މިގޮތުން، ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންގެ ދުނިޔޭގައި ހާލަތުތަކާއި އިޖްތިމާޢީ، އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއާބެހޭ އެކިއެކި މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވޭ. ކުރީގެ ޖަމްޢިއްޔާއާއި ލީގު އޮފީހުގެ ބަދަލުގައި، ޤައުމީ އަންހެނުންގެ ކޮމިޓީއެއް ވެސް އުފެއްދުމުން ކުރަމުންދިޔަ މަސައްކަތްތަކަށް މިހާރު ގެންނަމުން ގެންދެވިފައިވޭ. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންގެ ހަރަކާތްތެރިކަމާއި، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް ކުރެވިދާނެ މަސައްކަތްތަކުގައި އެމީހުންގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން.

މިދިޔަ އަހަރު ޒުވާނުންގެ މަސައްކަތަށް ވަރަށްގިނަ ހަރަކާތްތަކެއް ހިންގާފައިވޭ. އެގޮތުގައި،

ތަފާތު ކޯސްތަކާއި، އެކިއެކި ކުޅިވަރު ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، އެހެން ބައެއް ކަންތައްތައް ހިމެނޭ. މިކަންކަމުގައި
އިސްކަން ދެވިފައިވަނީ، އެކިއެކި މަސައްކަތްތަކަށް ދަސްކޮށް ދިނުމާއި، ޒުވާނުންގެ އިޖްތިމާޢީ
އާއްބައިވަންތަކަން އިތުރުކުރުމާއި، ސިއްޙަތު ސަލާމަތްކުރުމާއި، ހުސްވަގުތު ހެޔޮގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް.
އަދި މަސްތުވާ ތަކެތީގެ ނުރައްކާތެރިކަމުން ޒުވާނުން ސަލާމަތްކުރުމަށް.

ރާއްޖޭގައި ކުޅިވަރު ތަރައްޤީކޮށް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، މިދިޔަ އަހަރު ކުރުވުނު
މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ބޭރުން ފެންވަރުރަނގަޅު ކޯޗުން ގެނެސް، އޮލިމްޕިކްގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން އެކި
ކުޅިވަރުތަކަށް ކުޅޭ ކުޅުންތެރިންނަށް ތަމްރީނު ދެވިފައިވެއެވެ. އަދި ފުޓުބޯޅަ އަހަރު ބޭރުގެ ބައެއް ކުޅިވަރު
މުބާރާތްތަކުގައި ރާއްޖޭވެސް ބައިވެރިވެފައި. ކުޅިވަރާބެހޭ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީކުރުމުގައި [illegible]
އެހީތެރިކަމާ ކުޅިވަރާބެހޭ ޤައުމީ މަޖިލީހެއް އަހަރުވެސް އެކުގައި އިންތިޒާމުކުރެވިފައި. އަދި އެ
މަޖިލީހުން ކުރަން ހަމަޖެހިފައިވާ މަސައްކަތްތަކަށްވެސް ކުރަންފެށިފައި.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަގާއި، ޝަރަފުވެރިކަން [illegible] ވަރަށް މުހިއްމު ދައުރެއް ރާއްޖޭގެ
ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ކުރެވެމުންދާ. މިވަސީލަތްތަކަކީ ރާއްޖޭގެ ގުޅުމުގައި މަސައްކަތްތައް، އެބަ
ކަންކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި އުސޫލުތަކާ، ދުނިޔޭގެ ވަސީލަތް ތަކެއް. އެހެންކަމުން، މިވަސީލަތް ތަކުން
މިކަންކަމުގައި ހިއްސާކުރެވޭ އިތުރުން ހަރުދަނާކޮށް ތަރައްޤީކުރުމަށް، ސަރުކާރުން ގަސްދުކުރަން.

ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ދެމެހެއްޓުމަށް، އަދި ރައްޔިތުންގެ
ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު އުފުލުމަށް [illegible] ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރަމުން [illegible] ހުރިހާ މަސައްކަތްތައް
ދިގުދެމިގެން ކުރަމުން. ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ މި ކަޑައެޅި ކުރަމުންގެންދާ މަސްރޫޢުތަކުގައި އަތޮޅުތަކުން
ވަސީލަތްތަކާ ވަރަށް [illegible] އެއްބައިވަންތަކަން. އެއީ ރާއްޖޭގެ އާބާދީއަށް އަންނަ ބަދަލު. ރާއްޖޭގެ
އާބާދީވެސް، މިވޭތުވެދިޔަ ފަންސާސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވަރަށްބޮޑަށް އިތުރުވެފައި. އަދި ރާއްޖޭގެ

މިހާރުއޮތް އާބާދީވެސް، މާލޭސަރަހައްދުގެ، ދުވަހުން އިތުރުވެގެން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް ހިސާބުތަކުން ދައްކާ.

މިފަދަ ބާރުމިނުގައި އާބާދީ އިތުރުވަމުން ދިއުމަކީ، އެކަމުގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލަށް ނުރައްކާ އަސަރުކުރާނެ ކަމެކެވެ. އަދި އެއީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭފަދަ، ކާބޯތަކެތި ބޭރުން އެތެރެކުރާ ޤައުމުތަކުން ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ މައްސަލައެވެ. ރާއްޖޭފަދަ ބިމުގެ ދަތިކަން އިޙްސާސް ކުރުވަމުންދާ ޤައުމުގައި ވަރަށް ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ހިޔާލުކުރަން ޖެހެން ކަމެއްވެސްމެ. މީގެއިތުރުން، ރާއްޖޭފަދަ ނާޒުކު ތިމާވެށްޓަކައި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގައި ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެވެ.

މިކަންތައްތައް މިހެން ހުރުމާއެކު، ރާއްޖޭގެ އާބާދީ އިތުރުވަމުންދާ މިންވަރު ކުޑަކުރުމަށް ސަރުކާރުން ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތަކީ ކުރިއަށްދާނެ ގޮތަކަށް އެދިގެންވާ ކުރަމުން ގެންދާނަން. އަދި އަހަރެމެންގެ މިކަމުގައި އެކަށީގެންވާ ނަތީޖާ ހޯދުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުން ބޭއްވި ހެޔޮ ނިޔަތްތެރިކަމާއި ދެމެހެއްޓެނިވި ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ގެނެސްދެއްވުން އެދެމެވެ.

އިޤްތިޞާދީ އަޙްވާލު

އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިރިއުޅުއްވާ، ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުން ވަރަށް މަދު، އަދި އިންސާނީ ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުންވެސް އަދި މުޅިން ކުޑަ ޤައުމެކެވެ. އެހެންކަމުން، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީ ބޭރުގެ އެހީތެރިކަމަށް ބަރޯސާވާން ޖެހެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ ދެވޭނެ ވަސީލަތްތަކެއް، ފަތުރުވެރިކަމާއި މަސްވެރިކަމުގެ ދާއިރާތަކުން ރާއްޖެއަށް ހޯދުނު ކުރިއެރުމަކީ ފައިދާހުރި ކަމެކެވެ. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރާފައިވަނީ އަހަރަކު 6.2% . މިއީ، ދުނިޔޭގެ މިހާރުގެ އިޤްތިޞާދީ ޙާލަތަށް ބަލާއިރު އެކަށީގެންވާ ކުރިއެރުމެކެވެ.

މި ވާތުވެދިޔަ އަހަރު ސަރުކާރަށް ލިބުނު އާމްދަނީއަށްވުރެ ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހުނު ހަރަދު ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުން، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓް ވަނީ ޑެފިސިޓުވެފައި. ޑެފިސިޓް ބޮޑުވުމުގެ އެންމެ ބޮޑު ސަބަބަކީ، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ސަރުކާރުން ދެމުންދާ އިސްތިސްމާރީ ހިނގުމުތަކާއި، އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ސަރުކާރުން ކުރަމުން ގެންދާ ބޮޑު ހަރަދުތަކެވެ. ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ގިނަ ހިނގުމުތަކެއް ވާތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ތެރޭގައި ދެމިހުރީ. ތަރައްޤީގެ ބޭސިކް މަސައްކަތްތަކަށް ހިނގާފައެވެ. އަދި ނިމިގެންދާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ދިޔުމަށް ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ކުރަންޖެހޭނެ، އަޅުގަނޑު މިހެން ބުނަނީ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ކަމަކަށްވާތީ، މިހެން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ހާސިލުކުރުމަށް ވަސީލަތްތަކެއް ކަމަށްވާތީއެވެ. 1994 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީވެސް، ޑެފިސިޓް ބަޖެޓެއް.

1993 ވަނަ އަހަރުގެ އެކައުންޓުތަކުން، މިހިސާބު އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމުގެ ގޮތުން ވަރަށްގިނަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅަން ގެންގޮސްފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަމެވެ. ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމުގެގޮތުން މިހާތަނަށް އެޅުނު ފިޔަވަޅުތަކުގެ ސަބަބުން، 1993 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހިނގި ހަރަދުތަކުން، މިއަހަރުގެ ޑިސެމްބަރުގައި ހިނގި ހަރަދު އޮކްޓޫބަރާ އަޅާބަލާއިރު ކުޑަވެގެން ދިޔަކަން ފެނެއެވެ. ހަމަ ކުޑަކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާއި އެއްބާރުލުމާއިއެކު، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ހަރަކާތްތަކުން ދިރިއުޅުމަށް ގެނެވުނު ބަދަލާއި، ހިންގުމުގެ ތެރޭގައި ކުރެވުނު ބަދަލުތަކުން، ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީ ބޮޑުވެގެން ދިޔަކަމުގެ ސަބަބުން، އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ރަނގަޅުވެ، ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރެވުނެވެ.

ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމުގެގޮތުން ސަރުކާރުގެ ހަރަދުތައް ކުޑަކުރުމުގެ އިތުރުން، ސަރުކާރުން އިތުރު އާމްދަނީ ލިބޭނެގޮތްތަކެއް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއްވެސް ކުރިއަށްގެންދެވިއްޖެއެވެ. މިގޮތުން، ފައިސާއާބެހޭ ސިޔާސަތު ހަރުދަނާކޮށް، ބޭރުގައި ޖަމާވާ ސަރުކާރުގެ ޝެއާރުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު ކުރުމުގެ ބޭނުންވާ ނިޒާމުތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިއްޖެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޒީފާ އިޖްތިމާޢީގެ ކަންތައްތަކަށް ފައިސާގެ ނިޒާމާ އަސާސީތަކުގެ މިގޮތުން ކުރެވުނު ދިރާ ނިމުމުން، ހާއްސަ

އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތަށް މިހާރު ގެންނަވަމުންދާ އިޞްލާޙީ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން، އެ ދާއިރާތަކުގައި އިތުރު ކުރެއްވިއްޔާ ދިރުމައި ޚިދުމަތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެންކުރަމެވެ.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާއަށް 25 އަހަރުފުރުނު އަހަރު ކަމުންވާއިރު، ސަރުކާރުން އެއަހަރު ދުށީ، ރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަން އިތުރުކުރުވުން ގޮތްތަކާއި ޚާއްޞަ ފުންވަރެއްގައި ވިސްނުމަކަށް ވަރަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތެއް ކަމުގައި. އެހެންވީމާ، 1993 ވަނަ އަހަރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ އަހަރު ކަމުގައި ހަމަޖެއްސެވި، އެކަމާގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ވަނީ ހިންގިފައި. އެގޮތުގައި، އުފެއްދުންތެރިކަން ތަރައްޤީކުރުން މަސައްކަތްތަކުގައި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް، އެކަމަށް ހަރަކާތްތެރިވެވޭ އުސޫލުގެ މަގުން، ސަރުކާރުން ދޭން ފަރުދުކަން ހަރަކާތްތެރިވުމަށް އެހީތެރިކަން ހަރަކާތްތެރިވުމާއި އުފެއްދުންތެރިކަމާ ބެހޭ ބާވަތުގެ އެތައް ހާލަތު. މިގޮތުން ރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާނީއެވެ.

ރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަން ކުރިއަރުވުމަށްޓަކައި، މިހާރު އަމަލުކުރެވެމުންދާ ބައެއް ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ވިޔަފާރިއާބެހޭ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު ހަރުދަނާކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުވެސް ވަނީ ފުރިހަމަވެފައި. އެގޮތުގައި، ރާއްޖޭގެ އެކްސްޕޯޓް އިމްޕޯޓްގެ ޤާނޫނަށް ގެނުވުން ބަދަލުތަކާއިރުވުން. މިގޮތުން ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން، ރާއްޖެއަށް ވިޔަފާރިކުރަން އަންނަ މީހުންގެ އަދަދު އިތުރު ވެގެންދާނެކަމަށް ލަފާކުރެވޭ. މިކަމުގެ ސަބަބުން އާންމު ވިޔަފާރިއަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއްލިބި، ސަރުކާރަށް ލިބޭ އާމްދަނީވެސް އިތުރުވާނެ ކަމަށް އުންމީދުކުރަމެވެ. މިހާރު މިގެންނަވަމުންދާ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން އެއްވެސްކަހަލަ ގެއްލުމެއް ނުވަތަ އުނިކަމެއް ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިއަށް، ނުވަތަ ޢާންމު ރައްޔިތުންނަށް، ވާކަށްނުޖެހޭ ހިނދެއްގައި، އެކަންކަން ސަރުކާރުން ދިރާސާކޮށް، އަވަހަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރާނަން.

ދާއިރާގައި މިފަދަ އުނދަގޫތަކެއް ކުރިމަތިވެފައިވާ އެއް އިންޑަސްޓްރީއަކީ ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީ. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ނިމުނުއިރު މި އިންޑަސްޓްރީ އިން ލިބިފައިވާ އާމްދަނީ، ކުރިއަހަރާ އަޅާ ބަލާއިރު، 11.8% އިތުރުވެފައިވޭ. ޓޫރިޒަމްގެ މަސައްކަތްތަކީ، ދާއިރާގެ ފުރަތަމަ ރިޕޯޓުގައި، ދާއިރާއިން ދުވާ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރު މަތިކޮށް ބިނާކުރުމާ މަސައްކަތްކުރަމެވެ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިވާ ރިޔާ ދުވާރާ، އަހަރުބައްދަލު ފަރުމާކުރި، ހުރި ދަންވެދިޔަ ގާނޫނުތަކާއި ހަމަހަމަކަން، ބެހެއްޓުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާމިޔާބީ އެފަދައިން ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގައި މަސައްކަތްކުރަމެވެ. މިކަމަށްޓަކައި، ޓޫރިޒަމްގެ މަސައްކަތް ހިންގާ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވޭ.

ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓް ހިންގާ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރަށް ދައްކާ އާމްދަނީއާއި، ރަށްރަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރުމާއި، މުއްދަތު އެއް އުސޫލަކުން ހަމަޖެހޭނެ ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް، ސަރުކާރުން އެކަމާބެހޭ ވަކިން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ގެންދިޔަކަމެވެ. މި މައްސަލައާ ބައްޓަންކުރުމަށް ޖިހާދުއްޖަތުތަކީ މަޝްވަރާކުރުމަށް ވަކި، ސަރުކާރުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައި. މިކަމުގައި ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސި އުސޫލު އުސޫލުތަކަށް، ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއަށް ގެއްލުމެއްނުވާނެހެން، އަދި މުޅި ޤައުމަށް ޓޫރިޒަމްގެ ފައިދާ ފުރިހަމައަށް ލިބޭނެހެން ޚާއްޞަކޮށް މިބާވަތުގައި އިސްތިޢުމާލުކުރާ ތަކެތި ފަސޭހަކުރެވޭ. މިގޮތަށް އިސްތިޢުމާލުކުރާ ހަމަޖެހިސްތިބަ، އެއް ޚާއްޞަކޮށް ސަރުކާރުން އަމަލުކުރާނެ ބާރުވެރި ގާނޫނުތައް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތަކަށް ފާސްކުރެވިގެން، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ މިފަދަ ކުރަން ޖެހިފައިވާ ވަރަކަށް ދިރާސާކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަވަމުން.

މަސްވެރިކަމަކީ، ދާއިރާގެ ތަރައްޤީގެ އެންމެ މުހިއްމު ކުރުމުން އަންނަ އެއް ދިރިއުޅުމުގެ މަސައްކަތެވެ. 1993 ވަނަ އަހަރު ދާއިރާއިން ބޭރުގައިވާ މަހުގެ އަގުތައް، އިތުރުވެފައިވިޔަސް، އެކަން ފުދޭ ކުރުވުން މަހުގެ އަގު ދަށްވެގެން ދިޔައީ، މިލާރީހާއިން ލިބުނު ފައިސާގެ އަގުތަކުގެ ކުރިއަށްއަރަމުން ތަންކޮޅެއް މަދުވެފައި.

ދާއިރާގައި މަސްވެރިކަން އިތުރަށް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކުރިއެރުވުމަށް ސަރުކާރުން ކުރަމުންގެންދާ

މަސައްކަތްތަކުން، ހައްޖުވެރިންނަށް ކުރެވުމުން ގޮސްފައިވޭ. މިގޮތުން، ހޮޅުދޫއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ކާއްދޫގައި ތައްޔާރުކުރެވޭ 1500 ޓަނުގެ ބަނޑުގެ މަސް ފިނިކޮށް ރައްކާކުރާ ތަނާއި، ބަނދަރުގެ މަސައްކަތްތަކީ ފުރިހަމަވެއްޖެ. އަދި ހައްދުންމަތީ މާނދޫގައި ހިންގާ، ކާށިދޫ ފިނިކުރާ ފެކްޓަރީ ސަރުކާރުގެ ފުރިހަމަވެފައިވާ 300 ޓަނުގެ ބަނޑުގެ މަސް ފިނިކޮށް ރައްކާކުރާ ތަނާއި، ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަސައްކަތުގެ ވަރަށްބޮޑުބައެއް، މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ނިމިފައިވޭ. އަދި މި ފެކްޓަރީގެ ދުވަސް ބައިގައި ހިފޭނެ 700 ޓަނުގެ ބަނޑުގެ މަސް ފިނިކޮށް ރައްކާކުރާތަން ހެދުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރުކުރުމުގައި މިއަހަރުތެރޭގައި ފެށޭނެ.

ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއާއި ކަނޑުމަތީގެ ދުވެލި މުއްސަނދިކަން އުނދު އާލާވެގެންދާގޮތަށް، އަދި ދިވެހިންނަށް ގޮތުގައި، ހިނގާ ގޮތެއްގެ ބައިގަނޑުން 1993 ވަނަ އަހަރުވެސް އެކިއެކި ދިރާސާތައް ކުރުމުން ގެންދެވިއްޖެއެވެ. އަދި ރާއްޖޭގައި މަސްވެރިކަން ކުރުމުން ބޭނުންކުރާ އުޅަނދުތައް އިތުރުކުރުމަށް، އަދިވެސް ބޮޑެތިކަމެއްގައި ހިންގާ މަސްދޯނިތައް، ސަރުކާރުގެ ހަރުދަނާ މަސްދޯނިވެރިކަމުގައި އިންޖީނު ބަހައްޓައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުން. މަސްވެރިޔަކަށް ބޭނުންކުރުމަށް އިތުރު ޖީބުކަށް އިންޖީނުގެ ޖުމުލަ ވަގުތަށް، މަސްވެރިކަމުން ބޭނުންކުރާ ދޯނި ބަނދުން އިތުރުވެ ކުރާ ހަމަޖެހޭ 50% ވޯޓުވެލާ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވަގުތަށް ދެވުން. އަދި ޤައުމުގެ އެކި ރަށްރަށުގައި އިތުރު 11 ދޯނިވެލި ކަނޑުފަތި ހަދާކަށް ދެވުން.

ޙަވާލާކުރަނީ. ޤައުމުގެ ސަރަޙައްދުގެ ވަރުން ބޭރުބައި ކަނޑުތަކުން ވޮޓާ، އެކަނޑުގެ ފަސޭހަތަކާއި އަދި ފައިދާބޮޑު ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރެވޭނެގޮތަށް، ދިރިއުޅޭ އެހީގެން ހިޔާލުތަކުގައި މަސްވެރިކަން ކުރުމަށްޓަކައި ބަޔަކު، އެބައިމީހުން ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކުން އަތުގަނޑުފޭބުން ކުރެވޭވަރުގެ ކަންތައްތައް ދަސްކުރުމަށް ބޭނުންތެރިކަމެއް. މިހެން އަޅަން، ދިރިއުޅޭ މާލެގައި ބޭނުމީ ބަލަހައްޓައި އަދި އެއްގަމު ކަމަށްވާ، އަޑުއަހާކުރުމުގެ މަސްވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތު އިތުރުކުރުމަށް، ކަނޑުން

ދިބެންހުރުންނަ ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުންކޮށްގެން. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭނީ، ޚުދުމުޚްތާރު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅެވޭނެ އިންތިޒާމު ކުރުމަށް. ކުރިއަށްއޮތް ދުވަސްތަކުގައި، މަސްވެރިކަމާބެހޭ ކަންތައްތައް ހިނގާނީ، އިޤްތިޞާދީގޮތުން ފައިދާހުރި ކަންކަމުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުވެގެން. އަދި ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންނަށް އިތުރުފައިދާއާއި ހުރިހާ ބާޒާރުތަކެއް ތަރައްޤީކޮށްގެން މަސައްކަތްތަކުގެ ވަސީލަތްތަކެއް ކުރެވޭނެ.

ޤުދުރަތީގޮތުން ރާއްޖެ އުފެދިފައިވާ ގޮތުން، ރާއްޖޭގައި ހުރި ގަސްގަހާގެހި ވަރަށް މަދު. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގައި އެކަށީގެންވާ ވަރަކަށް އުފެއްދިދާން ތަރުކާރީއާއި، ބިމެއް ވަށްއޮތްގޮތުގެ ޙާލަތާއި، ފަހަރަށުގެ ބާވަތްތަކަށް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ގަސްގަހާގެހި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގައި އާލާކުރުމަށް ވީވަރަކުން ސަރުކާރުން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން. އަދި، ދަނޑުވެރިކަން ކުރިއެރުވުމުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް އުފެއްދިފައިވާ ރިޔާސީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތަކުން މިދިޔަ އަހަރު ކުރިއަށް ގެންދެވުނު.

ރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ކުޑަކަމުން، އެބިމުގެ ބޭނުން އެންމެ އުފެއްދުންތެރިގޮތުގައި ކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހިފައިވާ ކަމެއް. މިގޮތުން، ޒިރާޢަތުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އެކިއެކި ބާވަތުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް، ދިގުމުއްދަތަކަށް ފަޅުރަށްރަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރާގޮތުން މިދިޔަ އަހަރުވެސް ހަމަޖެއްސިފައި. މިއުސޫލުން، މިހާތަނަށް ދެފަޅުރަށްރަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރެވިފައިވޭ. އިތުރު ރަށްތަކެއް ދޫކުރުމުގެ ކަންތައްތަކެއް މިހާރު ހަމަޖެހިގެން އެބަދޭ. މިގޮތަށް ފަޅުރަށްރަށް ދޫކުރުމުން، ރާއްޖޭތެރޭގައި އިތުރު މަސައްކަތްތަކެއް ފުރުޞަތުތަކެއް ކަމަށާއި، އެކަމުގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ފައިދާކޮށް، އަދި ސަރުކާރަށް އާމްދަނީ ލިބޭ އިތުރު ގޮތްތަކެއް އިތުރުވުމުގެ އަސާސްތަކެއް އުފެދޭނެކަން.

1993 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގައި މުވާސަލާތުގެ ޚިދުމަތް ފެށުނުތާ 50 އަހަރު ފުރުނު އަހަރު. ވޭތުވެދިޔަ 50 އަހަރުގެ ތެރޭގައި މުވާސަލާތުގެ ރޮނގުން، ރާއްޖެއަށް ވަނީ ވަރަށް ހައިރާން ކުރިއެރުންތަކެއް ލިބިފައި. މާޒީގެ އިތުރުން، ރާއްޖޭގެ ބައެއް ހިސާބުތަކުން ބޭރުގެ ދުނިޔޭއާއިން ދުރުކަމުގެ އަސަރުތަކުގެ ގޮތަށް، ވާހަކަދައްކާލަން އިންޓަރނޭޝަނަލް މިއަދު ވަނީ ހަމަޖެހިފައި. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ

ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ އެންމެ އުތުރާއި ދެކުނުގެ އަތޮޅުތަކަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްދިނުމުގެ މަސްރޫޢުތައް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށްވީ ފެށިފައި. އަދި އަންނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އައްޑުއަތޮޅާ ފުވައްމުލަކަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް ދެވޭނެގޮތަށް އެންމެފަހުރުކޮށް. އަދި މިއަހަރު އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގައި ހުޅުވާލެވުނު ބޭންކެއް އުފެއްދުމަށްފަހު ސަރުކާރުގެ ހަމަޖެހިފައި.

ރާއްޖޭގެ މުވާސަލާތުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން މިހިސާބުން، ބޮޑުތަން ފަރާތްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގެ ހިންގާ ކުންފުނިތަކުގެ ޕާޓްނަރުންގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގެ ދުވަސް ދެމުންދާކަން. މިކުންފުނީގައި އޮތީ ސަރުކާރުގެ ހިއްސާގެ އަދަދު 49%އިން 55% އަށް އިތުރުކޮށް، އެކަމާބެހޭ ރާއްޖޭ މިޤައުމުގައި ވޮލްވެރިޔާ އަދަދުވެސް ރޭޑިއޯއިން ކުރިއަށް. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ދިރާގުން ސަރުކާރަށް ލިބޭ އާމްދަނީ އިތުރުވެގެންދާނެ.

ސަރުކާރުން ހިންގާ ވިޔަފާރީގެ ތެރެއިން އެންމެބޮޑު ބައެއް މިދިޔައަހަރު ހިންގާފައިވެސް، ކުރީ އަހަރުތަކާވެސް އެއްފަދައިން، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަނެވެ. މިއަދަދުން އެސް.ޓީ.އޯ. އިން ގެންގޮސް މުޅި އިމްޕޯޓުތަކުގެ ސިޔާސަތުން ބަޔަކުގެ ގޮތުން، ވިޔަފާރިން ކުރިކުރި އިމްޕޯޓް ވިޔަފާރިން ދުރުކޮށް، އިމްޕޯޓް މަދުކުރެވުނު ތަކެތި ދުއްސުމާއި، އިންޑަސްޓްރިއަލް ތަރައްޤީކުރުމާއި ބޭނުންވާ މިބާވަތުގެ ބޭނުން މަސްތޫރީގެ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގަސްތު ކުރިއެވެ. މިބަދަލުގެނައީ ނަމަވެސް، ކުރިއަށް ހިނގާމުންދަނީ އުސޫލުން، ކާޑު ބާވަތްތަކާއި، ރައްޔިތުންނަށް ކޮންމެވެސް ބޭނުންވާ އަދި ގިނައަދަދަކަށް ގެންނަނީ ފުދޭ މިފަދަ އެތެރެކުރުމަކީ، އެސް.ޓީ.އޯ. އިން ކުރަމުން ގެންދާ ކަމެއް.

މިގޮތުން އެސް.ޓީ.އޯ. އިން ހިނގަމުން ގެންދާ މަސްވިޔަފާރިއާބެހޭ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރިމަތިލާ މަސައްކަތް ބެލެހެއްޓުމަށް އިންޑަސްޓްރިއަލް ފިޝަރީޒް ކޮމްޕްލެކްސް ދިމިޢުލައްގެ ދަށުގައި ވަކި ކުންފުންޏެއް، ދިރިއުޅުމުގެ އަހަރުތަކުގައި އުފައްދާފައި. މަސްވިޔަފާރި އިތުރަށް ތަރައްޤީކޮށް، މަސްވިޔަފާރީގެ ވިޔަފާރި ކުރިއެރުވުން، މި ކުންފުނިން މަސައްކަތް ކުރާނެ.

ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުން ބައިވެރިވެގެން ހިންގާ ވިޔަފާރިތަކުގެ ތެރެއިން، މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީގެ އެސެޓްތަކަށް 1993 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް އިތުރު ބަދަލުތަކެއް ގެނެވިފައި. އަދި، މިކޮންފުނީން ފޯމުވެފައިވާ އަހަރު ހިސާބުގައިވާ 1992 ވަނަ އަހަރަށްވުރެ ރަނގަޅުކަމުން ދައްކާ.

ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޖުމްލަ ހިއްސާގެ ބައެއް، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް ވިއްކުމަށް ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސެވި ގޮތުގެ މަތިން، ވިއްކަން ކަނޑައެޅި 13.500 ހިއްސާވެސް ވިއްކާލެވިފައި. އާންމު ފަރާތްތަކަށް މިފަދަ އިތުރު ފުރުޞަތު ހުޅުވިގެން ދިޔުމަކީ، މުޅި ދުނިޔޭއަށް އަންނަމުންދާ އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުތަކާ އެއް އަޑަކަށް ކުރާ ކަމެއް.

ރާއްޖެތެރޭގެ ރަނގަޅަށް ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް، މޯލްޑިވްސް އިލެކްޓްރިސިޓީ ބޯޑުން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، 4 ރަށެއްގައި އިންޖީނުގެ އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދެވިފައިވޭ. އަދި އިތުރު 4 ރަށެއްގައި، މިއަހަރު މަސައްކަތް ފެށުމަށްވެސް ހަމަޖެހިފައި. ރާއްޖެތެރޭގައި ކަރަންޓުގެ ފަސޭހަތައް ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތަކީ، ވިޔަފާރިއަކަށްވުރެ ބޮޑަށް ޚިދުމަތެއްގެ ގޮތުގައި މިވަގުތު ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާކަމެއް. މިހެން ނަމަވެސް، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި އަދި ރާއްޖެތެރެއަށް ދެމުންދާ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތުން ފައިދާ ނުދައްކާތީ. މާލޭގައި ދެމުންދާ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމުގެ މަސައްކަތް، ގުޅުކުރެޖެހުމުގެ މިދިޔަ އަހަރުވެސް ކުރިއަށްގެންދެވިފައިވޭ.

ސަރުކާރުން ހިންގާ ޝިޕިންގ ކުންފުންޏަކީ، ރާއްޖެއަށް ވަރަށް މުހިންމު ޚިދުމަތްތަކެއް ފޯރުކޮށްދޭ ކުންފުންޏެއް. މި ކުންފުނި ވަރަށް ދަތިދުވަސްތަކެއް ތަޖުރިބާކުރަމުންދިޔަ، މިހާރު އަނބުރާލާފައި ދިރި މަޑުމަޑުން ކުރިއަރަމުން. ރާއްޖެ އަންނަ ބޭރުފަރާތުން އަވަހަށް މުދާ ބޮޑެތި އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި، މާލޭގެ ބަނދަރު އިތުރުން ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަޝްރޫއުވެސް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ކުރިއަށް

ގެންދެވިފައިވާ. މުދާ ބޭރުކުރުން ބޯޓުފަހަރު ތޮށިގަނޑާ ކައިރިކުރެވޭގޮތަކަށް މި ދަސްތޫރުގެ ދަށުން، މާލޭގެ ބަނދަރު ގުދުރަތުގައި ހަމަޖެހިފައި.

ރާއްޖޭގެ އިތުރު ސަރަހައްދުތަކެއްގައި ބަނދަރުހެދުމާ ބެހޭގޮތުން، ކުރަންޖެހޭ ދިރާސާތައް ކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރުވަނީ ފެށިފައި. މީގެއިތުރުން، ފުވައްމުލަކާއި، ހަނިމާދޫއާއި [illegible] [illegible] ހާއްސަ [illegible]، [illegible] ބަނދަރުތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތްވެސް މިހާރުވަނީ ދިރާސާކުރެވިފައިވުން.

މާލޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ވައިގެ ބަނދަރަކީ، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއެރުވުމުގައި ވަރަށް މުހިންމު ހިއްސާއެއްއަދާކުރާތަނެކެވެ. އެހެންކަމުން އެތަނުން ދެމުންގެންދާ ޚިދުމަތްތައް އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރުމަށްބަލައި ހިނގަމުންގެންދާ މަޝްރޫޢުގެ ބޮޑެތި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން، މިދިޔައަހަރު ނިމުނު ބައެއް މަސައްކަތް މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަވާނެ. މިކަމަށް އިތުރަށް މަގުފަހިކުރުމުގެ ގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ، މިހާރުވަނީ ހަމަޖެއްސިފައި.

އަދި އެއާއެކު، މޯލްޑިވްސް އެއަރސަރވިސަސް ލިމިޓެޑާއި، އެއަރމޯލްޑިވްސް އުވާލައި، އެއަރމޯލްޑިވްސް ލިމިޓެޑްގެ ނަމުގައި، އާ ކުންފުންޏެއްވަނީ، ސަރުކާރުން އުފައްދާފައި. ބޭރު ޤައުމުތަކުން ދަތުރުކުރާ ރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އެއަރލައިނެއް، އުފެއްދުމަށްވެސް، މިހާރުވަނީ މަސައްކަތް ކުރަމުން. މިކުންފުނީގެ ބޯޑަށް، ރާއްޖޭގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ކަންތައްތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އައްޔަނުކުރެވިއްޖެ.

2005 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް ރާވާ ދިގުމުއްދަތުގެ ދަސްތޫރާއި، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ 4 ވަނަ ޤައުމީ ދަސްތޫރު އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތުގެ ވަރަށް ބޮޑުބައެއް މިހާރުވަނީ ނިމިފައި. މިމަސައްކަތުގައި ވަރަށްގިނަ އަމިއްލަފަރާތްތަކުގެ މަޝްވަރާއާއި ހިޔާލު ލިބިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ޝުކުރާއެކު [illegible] ފާހަގަކުރަން.

ޚާރިޖީ ހިންގުން

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޖުތަމަޢުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި ސިޔާދަތު ރައްކާތެރިކޮށް، ބޮޑެތި ޤައުމުތަކާއި ރާއްޖެއާ ދެމެދު ރަހުމަތްތެރިކަމުގެ ގުޅުން ބަދަހިކޮށް، ދުނިޔޭގެ އަމަންއަމާންކަމާއި ސުލްހަ ދެމެހެއްޓުމަށް ރާއްޖޭގެ އެކަށީގެންވާ ބައިވެރިވުމެއް ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތުގެ އެންމެ މުހިންމު ބިންގަލެވެ. ބޮޑުބޮޑު ޤައުމުތަކާއި ރާއްޖެ ދެމެދު، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި، ޖަމާޢަތްތަކުގައި ޤައުމީ ބައިވެރިވުން، ކުޑަ ޤައުމުތަކުގެ އަމާންކަން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޓަކައި އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ޤައުމީ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރެވުނެވެ.

1993 ވަނަ އަހަރު ސައިޕްރަސްގައި ބޭއްވުނު، ކޮމަންވެލްތު ޤައުމުތަކުގެ އެންމެ އިސްވެރިންގެ ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑު ބައިވެރިވީމެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ މަސްލަހަތު އަސާސްކޮށްގެން ބައްދަލުވުމުގެ ސަބަބުން، މިބައްދަލުވުމުން ހިތްހަމަޖެހުނީއެވެ، ވަރަށް ބޮޑެތި ބައްދަލުވުމެއް ކަމުގައި.

މިދިޔަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ ތެރޭގައި ވިއެނާގައި ބޭއްވުނު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކޮންފަރެންސްގައި ބައިވެރިވިއެވެ. މިކޮންފަރެންސަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރުޞަތުގައި ބޭއްވުން ވަރަށް ދުނިޔެއަށް އަދި އޭޝިއާގެ ޤައުމުތަކުގެ ކޮންފަރެންސްގައި ހުށަހެޅިގެންނެވެ. އަދި އެ ކޮންފަރެންސްގައި ފާސްކުރި، "ވިއެނާ ޑިކްލަރޭޝަން އެންޑް ޕްރޮގްރާމް އޮފް އެކްޝަން" އައި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބާރުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރުޞަތުގައި ފާސްކުރެވުނީ ވަރަށް ދުނިޔެއަށް ތަރައްޤީއެވެ.

1993 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އިތުރު 10 ޤައުމަކާއެކު، ދިވެހިރާއްޖެ ސިޔާސީގުޅުން ޤާއިމުކޮށްފައިވެއެވެ. މިޤައުމުތަކާއެކު ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ގުޅުން އުފެއްދުމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖޭގެ ބޭރުގެ ދުނިޔެއާއިން އިތުރުން ތަޢާރަފުވެވިގެން ގެންދެވިއްޖެއެވެ.

ދެކުނު އޭޝިޔާގެ ޤައުމުތަކުގެ ސަރަހައްދީ އެއްބާރުލުން އުފެއްދުމާއި، މިސަރަހައްދުގެ ޤައުމުތަކުގެ މުއްސަނދިކަން، އޭގެ އެންމެ އެދޭވަރަކަށް ބޭނުންތަކާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ހޯދުން މަސައްކަތަށް އުފެއްދުމަށް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގައި، ދިވެހިރާއްޖެވެސް، ވަރަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ބައިވެރިވެފައި. އަދި މިހާރުވެސްވަނީ އެ ޖަމާޢަތްތަކުގައި ބައިވެރިވަމުން. މިކަމަށް ބަލާއިރު، ވޯލްޑް ބޭންކާއި އަދި އެހެން ޤައުމުތަކާއި ވެސް، ރާއްޖޭ ސިޔާސީ ގުޅުމާ ބަރާބަރުކަމާއެކު ބައިވެރިވި.

މިގޮތުން މިދިޔަ އަހަރު، ބަންގްލަދޭޝްގެ ވެރިރަށް ޑާކާގައި ބޭއްވުނު، ސާރކް ޤައުމުތަކުގެ އެންމެ އިސްވެރިންގެ ބައްދަލުވުމުގައި ރިޔާސަތު ބަލައިގަތީމެވެ. މިބައްދަލުވުމާ ފުރުގައި، ސާރކް ޕްރިފަރެންޝަލް ޓްރޭޑިންގ އެރޭންޖްމަންޓް ފާސްކުރެވުނުކަން، އަދި މި ސަރަހައްދުގެ ޤައުމުތަކުގެ މެދުގައި ވިޔަފާރި ކުރިއެރުވުމަށް އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ފިޔަވަޅެއް. މި ބައްދަލުވުމުގައި ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން އަލަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން، މި ހިނގާ 1994 ވަނަ އަހަރު، ސާރކްގެ ޒުވާނުންނާބެހޭ އަހަރުކަމުގައި ކަނޑައެޅުނުކަން ޤައުމުތަކުގެ އެންމެ އިސްވެރިން ވަކިގޮތަކަށް އެދިވަޑައިގަތުމެވެ. އަދި މިއަހަރުގެ މުނާސަބަތުގައި ބާއްވާ، ދެކުނު އޭޝިޔާގެ ޒުވާނުންނާބެހޭ ވަޒީރުންގެ ބައްދަލުވުން، ރާއްޖޭގައި ބާއްވުމަށް ނިންމާފައިވާ ހަމަޖެހިލުމެއް.

ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގޮތުން އެއްބަސްވެވިފައިވާ 3 މުޢާހަދާއެއްގައި 1993 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެ ބައިވެރިވި. އޭގެތެރެއިން، އެއް މުޢާހަދާއަކީ، ދުނިޔޭގައި އަންހެނުންނަށް އެކަހެރިކޮށްފައިވާ ފިރިހެނުންގެ ބަރާބަރުކަމަށް ހުރިހާ ގޮތްތަކެއްގައި "ކޮންވެންޝަން އޮން ދި އެލިމިނޭޝަން އޮފް އޯލް ފޯމްސް އޮފް ޑިސްކްރިމިނޭޝަން އެގެއިންސްޓް ވިމެން" މިނަމުގައި އ.ދ. އިން އެކުލަވާލާފައިވާ މުޢާހަދާއެވެ. އަނެއް ދެ މުޢާހަދާއަކީ، ދުނިޔެއިން ކެމިކަލް ހަތިޔާރު ނައްތާލުމުގެ އެއްބަސްވުމާއި، ބައޮލޮޖިކަލް ހަތިޔާރު ނައްތާލުމުގެ އެއްބަސްވުމެވެ. ރާއްޖެއަކީ، މިދެންނެވި ދެ މުޢާހަދާގައި ބޮޑުވަޑައިގަތަ ހަތިޔާރު އުފެއްދި، ނުވަތަ އެފަދަ ހަތިޔާރު ނުގެންގުޅޭ ޤައުމެއްކަމުގައިވިޔަސް، މިފަދަ މުޢާހަދާތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ

ސަބަބުން، ދުނިޔެއަށް ދިމާވެފައިވާ މިފަދަ ބޮޑެތި މައްސަލަ ތަކުގައި ރާއްޖޭ ގެންގުޅޭ ސިޔާސަތާ
ސިޔާސަތު ހާމަކުރެއްވުން.

ރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތު ބިނާވެގެންވަނީ، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ރަހުމަތްތެރިކަމާއި
އެއްބާރުލުމުގެ މައްޗަށް. ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި ސިޔާދަތު ރައްކާތެރިކޮށް، ރާއްޖޭގެ ޤަދަރުއުފުލުން ގޮތުގެ
މަގުން، ބައިނަލްއަޤުވާމީ މައިދާނުގައި ޙަރަކާތްތެރިވުމުގެ މަގުން. ދާދި ފަހުގެ އަހަރުތަކުގެ ތެރޭގައި އުފެދުނު
ހަމަނުޖެހުންތަކަށް ބޮޑުބަދަލުތަކާއި ހަމަޖެހުމަށް ގޮވާލައި، އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތްތަކާއި ހެޔޮގޮތުން
މަސައްކަތް ކުރުމުގެ މަގުން. އެއްވެސް ޤައުމެއްގެ ދާޚިލީ ކަންކަމުގައި، އެއްވެސް ބައެއްގެ ނުފޫޒަކުން
ނުވަދެއްދުމުގެ މަގުން.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ މައިދާނުގައި މިއަދު ލިބިފައިވާ މަޤާމު، ލިބިފައިވަނީ މި
ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން. އެހެންކަމުން، ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުތަކުގައިވެސް އިމާރާތްކުރެވިފައިވާ ރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ
ސިޔާސަތުތަކަށްވެސް، މިދެންނެވި އުސޫލުތައް ދަމަހައްޓައި، އެ އުސޫލުތަކުގެ މަތީން ބައިނަލްއަޤުވާމީ
މައިދާނުގައި ރާއްޖޭގެ ތަރުޖަމާނު ކުރަމުންދާނަން. އަދި މިކަމުގެ ސަބަބުން، ރާއްޖެއަށް އިތުރު ކުރިއެރުމާއި،
ތަރައްޤީ ހޯދުން.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޞްލާޙު ހިމެނޭ، އިޞްލާޙު ގެނައުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސްއަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިމިޤްރާޠީ ނިޒާމުގެ ހިސްގަމުލުން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ފިރިކުރުމުގެ ތަރުޖަމާނުގެ އަޑު ބަލައިގަނެވޭނެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް،

ދިމާވެއްޖެ މުޅިތަރައްޤީގެ ދުނިޔަވީ ދަރަޖައަށް. މަޢާރިފުގެ ދާއިރާއިން، އުފެދުނުގެ އިސްތިރާތީޖީގައި ވަރަށް މުހިންމު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ތަކާއި، ދިރާސާތަކުން އެނގިފައިވާ ގޮތުން.

ފާއިތުވި 1993 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތުން، ޖުމްލަ ވައިބާރުހުރި ބިލިޔަނެއް ފައިސާ ޚަރަދުކޮށްފައި، އެތެރެ ގެންގޮސްގައި ރައްޔިތުން ތަމްރީނު ކުރުއްވާފައިވާ. ޞިއްޙަތު ސަރަހައްދު 19 ބިލަކާއި ޞިއްޙީ މަރުކަޒުގެ ތެރެއިން، 10 ބިލްކޮޅު، ފަސްކުރައްވާފައި. މިބިލްތައް ފާސްކުރައްވާފައިވާއިރު، ތިން އިއްޔަތުގެ ޞިއްޙަތުން ޚިދުމަތްގައި ރައްޔިތުންގެ ޙާލަތުން ވިސްނާވަޑައިގެންފައިވާ މިންވަރު އަހުލުވެރި ކުރުވުމަށް ފާހަގަކުރަން.

ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތުން، އަދާކުރައްވަންޖެހޭ ވާޖިބުތަކާމެދު ވިސްނާއިރު، އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ޚިދުމަތް ވާޖިބުތަކެއްކަން ކަނޑައަޅާ. ރާއްޖެއަށް މިއަދު ބޭނުންވެފައިވާ އިސްލާހީ ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގައި ހާމަވާ ބާރުއަޅާކުރެވޭ، ތިޔަ އިއްޔަތުތަކީ ޞިއްޙަތުން އެކަމަށް ދެއްވާ ތަރުޖަމާ ވާނީކަން. އަދުލުއިންޞާފުގެ މުޅިތަރައް، އެކިޢާނގު ޢާންމުން ކުރިއަށް ޖާލުފައިވާ ވިސްނުން، ވަރަށްގިނަ ފާހަގަ ތަކައްވެސް ހަރަށްޓޭރިލައި. އަދުލުއިންޞާފުގެ އަދާވެރި މިއިބީ ހިސާބުން، މިޔަދު ފާހަގަކަމެއްގައި، އެއާއި ތަރައްޤީއާއި އެކީ ކުރިއަށްދާން ހުރިން، ވާދީ ވަރަށް ދެމިހުރެވަން.

ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުގެ ތެރޭގައި، މިއީ އިއްޔަތުތަކީ މަޢާރިފުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކާއި އެކުގައި ވާޖިބުތަކީ ކުރަންޖެހޭ ގޮތްތަކާ ކަމުގައި އަދުލުއިންޞާފު ހަރުދަނާކުރަން. އަދި، މިއީ ބާރުވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ފާހަގަ ޒިންމާ ކަނޑައަޅާ އަދާކުރައްވާ ހުރިކަމުގައި، ރައްޔިތުންނާއި ޖުމްލަ މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްލާހު ދެއްވާފައި، ސަރުކާރުގެ އަމަލުތަކުންނެވެ. ދިވެހިރައްޔިތުން ބާރުވާ އިސްލާހު ހާސިލުކުރުމަށް އަމަލުކުރަން ދަރަޖައިގެ ސަބަބުން، ރައްޔިތުން މިހިރާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ހިމާޔަތްތަކުގައި ހަމަޖެހުމާއި މަސައްކަތްކުރަން، އަދި ރައްޔިތުންގެ އެއްބައިވަންތަކަމާ ބަރާބަރަށް ނަފާހާޞިލުކުރަން. ހަމައެއާއެކު،

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކުގައިވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ އުސޫލުތަކަކަށް ބުރަވެތިވެރިކޮށް ހިތަންޖެހޭ އިސްލާމްދީނުގެ މަތިވެރި އުސޫލުތަކާއި، ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީއަށް ފުރިހަމައަށް ބުރަވެތިވެރިކޮށް ހިތަމުން ގެންދަންޖެހޭނެކަން، އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްފަދައިން، ތިޔަބޭފުޅުންވެސް ޤަބޫލު ކުރައްވާނެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާ އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި ފެށޭނެ ސަރުކާރުން ވަރަށްބޮޑެން މަސައްކަތް ކުރަމުން އެބަގެންދަން. މި އިމާރާތަކީ، ޗައިނާ ސަރުކާރުން ހިލޭ އެހީއެއްގެ ގޮތުގައި ހައްދަވައިދެއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަނެއްކަމަށް ވުމާއެކު، އެފަރާތުން ހަމަޖައްސަވަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައްތައް އަދި ހަމަޖެހިގެންނުދިޔުމުގެ ސަބަބުން، މި އިމާރާތް ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތް އަދިވެސް ނުފެށި.

ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން، ޤާނޫނު އަސާސީ އިސްލާހު ކުރައްވުމުގެ މަސައްކަތްވެސް، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށް ގެންދަވާފައިވޭ. ޤާނޫނު އަސާސީގެ [illegible] ފުރަތަމަ ބާބުވެސް، މިދިޔަ އަހަރު މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާފައި. އަދި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 8 ވަނަ ބާބުގެ 105 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށްހުރި މާއްދާތައްވެސް، [illegible] ކުރައްވާ ނިންމަވާފައި.

ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުން ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ މި ބޮޑު އަދި މުހިންމު މަސައްކަތާ ގުޅިގެން މިހާރު އަޅުގަނޑު އެއްކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުމެވޭ. ޤާނޫނު އަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެ މަޖިލީހާ [illegible] [illegible] [illegible] އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭއަށްވެސް، ވަރަށްގިނަ ބަދަލުތަކެއް އައިސްފައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދުވެސް އެތައްގުނައެއް ކުރިއަރާފައި. އިޤްތިޞާދީ [illegible] މުހިންމު ތަރައްޤީތަކެއް ހާސިލުކުރެވިފައި. ތަޢުލީމީ [illegible]، ހޭލުންތެރިކަމާއި އުފެދި، އާ ޒަމާނުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން އައިސްފައި. އެހެންކަމުން، އަހަރެން ހީވަނީ ޤާނޫނު އަސާސީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިވެހިރާއްޖެއަކީ، ދުނިޔޭގައި މަދު ޤައުމުތަކަށް ނޫނީ ލިބިފައިނުވާފަދަ މަތިވެރި ނަސީބުތަކެއް ލިބިފައިވާ ޤައުމެއްކަން، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ހަނދާންކުރަން ޖެހޭނެ. ރާއްޖެއަކީ، ދުނިޔޭގެ ގިނަ ޤައުމުތަކާ ހިލާފަށް، އެޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުން އެއްދީނެއް ތަޤުލީދުކުރާ، އެއްބަހަކުންވާހަކަ ދައްކާ ޤައުމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާރީޚުގައި އޮންނަ ސުލްހަ މަސަލަސްކަމާއި، ހަމަޖެހުން، އަދި ދުނިޔޭގެ ގިނަ ބައެއްގެ ހުވަފެނެއް. ރާއްޖެއަކީ ނަސްލީ ތަފާތުތަކެއްނެތި، ދީނީ އިޚްތިލާފުތަކެއްނެތި، ސަރަހައްދީ ދެބަސްވުންތަކެއްނެތި، ސުލްހަ މަސަލަސްކަމުގައި، ހަމަޖެހުމުގައި، އެކުވެރިކަމުގައި، ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ނަސީބު ލިބިފައިވާ ޤައުމެއް. އެހެންކަމުން، [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މިވާ ހަމަޖެހުމާއި އެއްބައިވަންތަކަން، [illegible] [illegible]، އެއްވެސްބަޔަކު [illegible] ފުރުޞަތު ދީގެން ނުވާނެ.

އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ މިއަދު ދެކެމުންދާ ހުރިހާ ކުރިއެރުންތަކުގެ ސިއްރަކީ، [illegible] ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި [illegible] އުފެދިފައިވާ [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] މައްޗަށް. [illegible] އިސްލާމްދީނުގެ ހަމަތަކާ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް.

މިދެ ކަމަކީ [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމައާއެކު ދަންނަވަންޖެހެނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ބައިބައިވުން އުފެއްދުމަށް މަސައްކަތް ކުރަމުންދާބަޔަކު އެބައޮތްކަމުގައި. އަދި މިހާރު އިތުރުވެގެންދަނީ، [illegible] މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި އޮތް ހަމަޖެހުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބައިވަންތަކަން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

ފުރުޞަތުތަކެއް ފަހިކޮށްދޭނެއެވެ.

އިސްލާމީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤުތައް މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ވާޖިބެކެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭ، އަޅުގަނޑު ކުރިން އިޝާރާތްކުރި، އަންހެނުންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވެފައިވާއިރު، މިފަދަ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށްބޮޑު ސަމާލުކަމެއްދޭނެއެވެ.

އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ބިންގަލަކީ އިސްލާމްދީން ކަމަށްވާއިރު، އެ ބިންގާ ރޫޅާލުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކާމެދު ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ. އިސްލާމްދީނަށް ގެއްލުންވާގޮތަށް ގޮވާލާ ދިނުކަށްވާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހައްދުފަހަނައަޅާއިވާ އެއްވެސް ބަޔަކަށް ޖާގައެއް އޮވެގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އޮތީގެންފެސްނުވާނެ. އެފަދަ ބަދަލު އުފައްދާ ހަމަނުޖެހުންތަކުގެ ސަބަބުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށާއި އެކުވެރިކަމާއި އެއްބައިވަންތަކަން އާއި، އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމުން މިދާ ކުރިއެރުމާއި ތަރައްޤީ ނެތިގެން ހިނގައިދާނެ.

އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު ބިނާވެފައިވަނީ، ވަރަށް ހަނި ދާއިރާއެއްގެ މައްޗަށް. ހައްދުފަހަނައަޅާއިވާ ބަހުރުގެ އަމަލުތަކާ، މިފަދަ ނާޒުކު އިޤްތިޞާދަކަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ދިމިދާނެ އިހުތިމާލުވޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގޮތުން، މިކަމަށް މިހާރުން ފުރުޞަތުގެ ހަމަޖެހޭ. އަދި މިފަދަ އަމަލުތަކަށް، ބޭރުގެ ފުރުޞަތުތަކުގެ އެހީއާއި ވާގިވެރިވެގެން ހިނގަމުންދާ އަމަލުތަކަކަށް ވެދާނެ ކަމާމެދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ. އެހެންނޫންނަމަ، އެއީ ހަމައެކަނި ދީނީ ކަމަކަށް ނުވާނެ.

އަޅުގަނޑު މިތާ މިވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ބޭނުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި މިހާރު އުފެދެމުންއަންނަ ދީނީ ބައިބައިވުންތަކުގެ ސަބަބުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ޤައުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް

ދީނުގެ ޙަޤީޤީ މަޤްޞަދުތަކާއި އަޚްލާޤުވެރިކަމަށް، ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް.

އިސްލާމްދީނަކީ، ގުޅުމިންކަމުގެ ދީން. އެދީނަކީ ސުލްޙަވެރިކަމުގެދީން. އެތެރެފުށާއި ބޭރުފުށުގެ ހިތިކަމަށް ގޮވާލާދީން. އަދި، އެދީނަކީ އަންހެނާގެ ޙައްޤުތަކަށް ފުރިހަމައަށް ކަށަވަރުކޮށް އިޙްތިރާމު ކުރުމަށް އަމުރުކުރާދީން. ދީނުގެ މައިގަނޑު އުސޫލުތަކާ ހިލާފަށް، ގުޅުންތަކަށް ބައިބައި ކުރުމަށްޓަކައި ދީން އާޢިލީ ފަތުވާތަކާއި ދޮގުން މީހުންނަށް ބަޔަކުވެސް އިސްލާމީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުކުރާ ބައެއްދުވަން.

އިސްލާމްދީނުގެ ނަމުގައި މިފަދަ ކަންތައްތައްކުރާ މީހުންގެ އަމަލުތަކުގައި ހުންނަނީ، ދީނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފް ހިތްވަރުން. މަޖުތަމަޢުގައި ހިންގާފައި ވާ މީހުންނާ މުޅިއުޅުއްބަލާން، ދީނުގެ ނަމުގައި އަންހެނުންނަށް އިހާނެތިކޮށް އަންހެނުންގެ ބައެއް ބަލަމުން ކުރާ އަނިޔާތަކާއި އަނިޔާތަކުގެ ނުބައި ނަތީޖާ، އަންހެނުންނަށް ވަކިކަމަކަށް ކަންތައްތަކުގެ މުޅިބޮޑުކުރުމަށް، ދީން ހުއްދަކުރާ ކަމަށް ހެދުމަކީ ދޮގު ނުކުރާ.

އެފަދަ ބަލިއެއް މިހެން، އަންހެނުންނަށް އިހާނެތިކޮށް ނަފްރަތުކޮށް އެކަށީގެންވާ މުޖުތަމަޢުގައި ފެނިގެން މަގާމުތައް ސަރުކާރު އުޅުއްދަކަން މަސައްކަތްތަކުން.

އަންހެނުންނަކީ، އިސްލާމްދީނުގައި ވަރަށް މަތިވެރި ދަރަޖައެއް ދެއްވާފައިވާ ބައެއް. މުޖުތަމަޢުގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ފިރިހެނުންނާ އެއްސަފުގައި މަސައްކަތްކޮށް ކުރުމަށް ލިބިފައެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންނަކީ، މިކަން އިތުރަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ ބައެއްދުވަން. ބަލައިލާއިރު ސަރުކާރު ދިވެހިއަންހެނުން އެކަށަބަލުންގެ ހިދުމަތް ފެންނަމުންދޭ. ސަރުކާރުގެ މަޤާމުތަކުގައި، ރާއްޖޭގެ އަންހެނުންނަކީ، އެކަށަބަލުންގެ ހުރިހާ ބައިވެރިވުމުގެ ފެނިބަހައް. އަދި އެކަށަބަލުންނަން، އެ ބައިވެރިވުމާ ބޭނުންކުރުމުގެ މަގު ހުރިހާ

މިބިދާނެކަމަށް ފެންނަތީ، އެކަން ރާއްޖޭގެ ލޯބިވާ ރައްޔިތުންގެ ސަލާމުކަމަށް ގެނައުން. އަދި އެހެންވެ، މިފަދަ ބައިބައިވުންތައް އުފައްދަން މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް، އެފަދަ ކަންކަމުން މިބިދާނެ ގެއްލުންތަކާދުރު ނަސޭހަތްތެރިވެ، އިޙްތިރާމްކުރުން.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ރާއްޖޭގެ ލޯބިވާ ރައްޔިތުންނަށް [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނަސީޙަތް [illegible] ދެމެހެއްޓުމަށް [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] އެއްބައިވަންތަކަމާއި ވަޙްދަތު ދެމެހެއްޓުމަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން:

އަޅުގަނޑުމެންގެ މިލޯބިވާ ދިވެހި ޤައުމު މިނިވަންކަމާއި، އަމާންކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށާއި، [illegible] [illegible] ލޯބިވާ ރައްޔިތުންނަށާއި، އަޅުގަނޑަށް ދެއްވުން އަދި މާތް الله ގެ ރަޙްމަތުން [illegible] [illegible]،

[illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 68/1 ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން 1994 ވަނަ އަހަރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible].

رَبَّنَا لَاتُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ، وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ؛ إِنَّكَ أَنْتَ

الوَهَّابُ . رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا ، وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا ، وَإِلَيْكَ المَصِيرُ .

والسَّلام عَلَيْكُم وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ .

13 ރަމަޟާން 1414

23 ފެބްރުއަރީ 1994

މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ